

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 46 JERSEY CITY AND NEW YORK, FRIDAY, MARCH 8, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 8-ГО БЕРЕЗНЯ 1996 Р. Ч. 46. РІК CIII

Верховний суд відбирає приміщення в Музею Історії Києва

Київ (Р. Р.). — Про боротьбу за приміщення розповіла на пресовій конференції директор Музею Історії Києва Тамара Хоменко.

За її словами, голова Верховного суду України Юхим Звягильський, котрий видав розпорядження Київській Міській Адміністрації та Міністерству Культури, «в місячний термін переселити тимчасово Музей Історії Києва в один із будинків Музею історії Великої Вітчизняної війни». Після передачі музейного будинку Верховною судовою, останній мав віддати в розпорядження Музею Історії Києва приміщення на Шовковичній, 17.

У Верховному суді України не сказали, що постановою Кабінету Міністрів про виселення Музею і передачу будинку Верховною судовою підписано ще 21-го листопада 1995 року, і Верховний суд не має наміру відмовлятися від цього приміщення.

Відбувся з'їзд ветеранів війни і праці

Київ (Р. Р.). — Тут 28-го лютого відбувся другий всеукраїнський з'їзд ветеранів Другої світової війни, учасників боївних дій та ветеранів праці. До ветеранської організації входять 13 мільйонів громадян України.

У праці з'їзду взяли участь 142 делегати з різних областей України, а також з Росії, Білорусі та Молдови. З привітальним словом до учасників з'їзду звернувся голова Верховної Ради України Олександр Мороз, шефмер'єр-міністр Іван Курас, міністр оборони Валерій Шмаров, перший секретар КПУ Петро Симоненко та інші відомі політики.

Голова Ради ветеранів генерал І. Герасимов наголосив, що з'їзд проходить в умовах розгалуженості націоналістичної пропаганди. За його словами, великою небезпечкою для України є те, що досі «не розузнано, чим займаються організації бойовиків».

Генерал І. Герасимов критикував Президента Леоніда Кучму за те, що він не виконує обіцянки поліпшити життя ветеранів. Дісталось і засобам масової інформації, які, за висловом ген. Герасимова, не підтримують ветеранів, наголосив на цьому, «низькопробних нападів».

О. Мороз закликав ветеранів взяти активну участь в обговоренні конституції та активно боротися з фальсифікацією історії. Він заперечив, що ветерани знайдуть підтримку серед більшості депутатів Верховної Ради.

Міністр оборони В. Шмаров закликав до консолідації з метою збереження спокою і миру в державі.

Амбасадор Франції продовжує концертну діяльність

Київ. — Тут у Будинку Вєних відбувся концерт, серед учасників якого був і амбасадор Франції в Україні Домєн Шасар. Спільно з кордебалетом дніпропетровської опери «Ліри корі» Гаррі Логвинюк він грав концерт для двох скрипок ре мінор Баха, викликавши бурхливе оваціо. Як сказав Г. Логвинюк, це була велика честь.

Померла Марія Гончарик

Джері Сіті, Н. Дж. — Тут у місцевій лікарні померла у середу, 6-го березня, на 60-му році життя, після довгої та важкої недуги, Марія Гончарик, мати адміністратора «Снобдін» та «Українського Тижденика» Володимира Гончарика.

Розкол між Москвою і Константинополем сприятиме визнанню УПЦ КП

Київ (УНІАР). — Недавній рокош між Московським і Константинопольським Патріархатами може прискорити визнання Української Православної Церкви Російською Патріархією.

«Російська Патріархія» — сказав він, — протидіє багатьом спробам, порушуючи правило Вселенського Собору, прислано до себе Московський Патріархат, утворивши могутню імперію за допомогою влади. Завдяки останній до Московського Патріархату були приєднані Грузинська, Прибалтійська, Кишинівська і Прикарпатська Церкви. А коли могутня імперія розпалася, то залишилася своєрідна церковна імперія».

Після рокошу з Вселенським православ'ям УПЦ КП підтримує Єрусалимського Патріарха, який хоче поєднати місце Вселенського Патріарха.

Київський Патріархат і Патріарх Філарет мають намір об'єднати всіх православних українців в єдину Українську Православну Церкву Київського Патріархату і відновити помісну УАПЦ в Україні.

Л. Кучма надав державну підтримку часописам

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кучма видав указ про державну підтримку періодичних видань.

«Указ Президента призначений для кожного з нас — читачів газет і журналів, — прокоментував 5-го березня що підписав пресовий секретар Президента Дмитро Марков. — Він повертає пресі і ролію будувача громадської думки, і ролію важливої суспільно-політичної сили».

Указ має суттєво полегшити податковий тягар, який мусять нести редакції часописів через дорожнечу паперу, друкарських послуг і матеріялів, послуг зв'язку, транспорту і друкарень, сказав Д. Марков. Тепер вони будуть звільнені від податку на добування вартості, щодо перешли і агаданних послуг.

«Указом Президента вводиться також граничний рівень рентабельності до собівартості при визначенні тарифів при розповсюдженні, і друкарські послуги, які зроблять газети і журнали доступнішими для громадян України, — сказав пресовий секретар. — Окремо передбачено заходи щодо встановлення системи і мережі децентралізованих друкарень найпопулярніших газет в різних регіонах України».

Д. Марков додав, що указ не передбачає пільг для видань, заснованих підприємствами, структурами та приватними особами, або тих, що мають рекламні чи еротичне спрямування.

Майнове питання ускладнює поділ ЧФ

Київ (УНІАР). — Проблема поділу Чорноморської флотії полягає в принципових розбіжностях з боку російського і українського міністерств оборони, сказав один з керівників Міністерства Оборони України. За його словами, українська сторона наполягає на передачі у власність Військово-Морських Сил України об'єктів та інфраструктури Чорноморської флотії в Севастополі і Росії. Було вирішено підготувати пропозиції і вимоги обох країн щодо права на власність майна та інфраструктури ЧФ в Севастополі. Відповідні документи заплановано розглянути найближчим часом на зустрічі у Закарпатській військовій окрузі міністерств оборони Валерія Шмарова і Павла Грачова.

Створено Асоціацію журналістів-„чорнобильців“

Київ (Р. Р.). — Згідно з повідомленням агентства „Чорнобиль-Прес“, при київській організації Спільки Журналістів України створено Асоціацію журналістів-учасників ліквідації катастрофи на Чорнобильській АЕС. В Шкода висловлює певність, що до них приєднаються і журналісти з інших регіонів України, які працювали в зоні відчуження.

Створено також благодійний фонд „Чорнобиль-Прес“, на рахунок якого надходять пожертви. Надходження до фонду використовуватимуться на розвиток видавничої діяльності та допомогу інвалідам-чорнобильцям обороняти свої права. Більшість із цих журналістів багатьох років виїжджали в Чорнобиль, крім того вони майже постійно були там у травні, червні та липні 1986 року. І то біля самого реактора. Дехто з них уже давно спочиває на цвинтарі, зазначив В. Шкода.

У зв'язку з 10-ю річницею катастрофи на ЧАЕС, „Чорнобиль-Прес“ видає книгу, присвячену тим трагічним подіям.

СЕРТИФІКАТИ ДЛЯ МЕРТВІХ ДУШ

ЗАПОРІЖЖЯ. — Тут працівники Ошанного Банку випускали сертифікати на 300 мертвих душ. Оскільки асресати не було, то вона їхні сертифікати продавала на базарі. Тепер її проклинають 300 вдовдарів кулєнних і неї сертифікати.

Китай залякує тайванців

Пекін. — Китайська армія здійснює у період від 8-го до 15-го березня випробування ракет класу „земля-земля“ у Південно-Китайському і Східно-Китайському морях, поблизу північного і південнозахідного узбережжя острова Тайван.

Так близько від тайванських берегів китайські ракети ще ніколи не падали. Пекін розраховує повною мірою розгладити роботу розташованих на сході і півночі острова двох найбільших морських портів Тайвану. До того ж, військові експерти остерігаються, що яка-небудь з ракет може відхитися від курсу і впасти на острів.

Від 1949 року, коли на Тайван втекли рештки поваленого комуністичного амієно гомінданівського уряду, Пекін вважає острів своєю невід'ємною територією і не виключає застосування збройної сили у тому випадку, якщо Тайпей проголосить свою повну державну незалежність.

В офіційній заяві міністерства оборони Тайвану підкреслюється: „Наші збройні сили підготовлені до стан повної бойової готовності, вони дадуть відсіч будь-якій зовнішній загрозі. Однак якщо Пекін в такий спосіб розраховує спровокувати воєнні дії, то ми маємо твердий намір діяти раціонально і стримано“.

Тим часом мешканці контрольованих Тайпєм дірби-островів у Тайванській протоці залишають свої житла і переселяються на Тайван.

БОЇ В ЧЕЧНІ СПАЛАХНУЛИ З НОВОЮ СИЛОЮ

Грозний, Чечня. — У середу, 5-го березня, в центрі чеченської столиці, на площі Мінутка, протягом декількох годин точився жорстокий бій між російськими військами і чеченськими патріотами.

З чеченського боку діють до 300 бійців, на кожного з них припадають сотні росіян, однак московські окупанти ніяк не можуть здобути перевагу, бо чеченці діють невеликими групами, несподівано нападаючи там, де їх не чекають. У висліді блискавичних атак чеченці захопили і підпалили будинки поліційних відділів, серед росіян є багато вбитих і поранених, а також захоплених закладниками.

У боях з російською стороною беруть участь найкращі вишколені формати морських піхотинців і повітряних десантників. Згідно з офіційними повідомленнями, в чеченській війні дотепер вже загинуло 320 десантників і поранено 1,255, декілька потрапило в закладники.

Російські командири застосовують тактику „випалює ділянки“, щоб вистигнути придушити чеченський національний опір до травня, бо президент Росії Борис Єльцин вже офіційно заявив, що війна в Чечні закінчиться, у квітні або найпізніше в травні“.

В Україні

ЗАГІНУЛИ УКРАЇНСЬКІ ПІЛОТИ

КИЇВ. — Газета „Дейлі-Експрес“ повідомляла 6-го березня, що в Африці сталася катастрофа літака АН-12, орендованого в Україні залогом, що склалося з українських пілотів. Загинув один з пілотів, а два громадянина Англії. Українських пілотів разом з літаком найняла російська компанія „Велосіті“ й направляла їх на роботи в Англію. Після трагедії в Кінаші, коли вантажний літак АН-33 впав на базар, місцеве населення Заїру оголосило помсту пілотам. Українським пілотам на тих рейсах платять 2,000 дол. на місяць. А на місцевих рейсах в Україні вони заробляють усього три долари. Таким становищем користується компанія „Велосіті“, наймаючи пілотів, вона забирає у них паспорт і залишає в себе, отож потрапляючи в Мозамбік, Англію чи Заїр, вони не можуть утекти, чи попросити притулку в якійсь країні.

УКРАЇНСЬКІ ТА НІМЕЦЬКІ ОФІЦЕРИ ПРОВЕДУТЬ ШТАБНЕ НАВЧАННЯ

КИЇВ. — На Дніпропетровщині проводитимуться спільне українсько-німецьке командне навчання на рівні штабів бригад — „Контакт-96“. Вони має відбуватися від 11-го до 15-го березня на базі механізованої дивізії, що міститься у містечку Черкаське. Ціль навчання — випробування операцій щодо підтримання миру. В навчаннях візьмуть участь офіцери командної ланки Збройних Сил України і Бундесверу. Використовуватимуться війська під час цього навчання не плануються.

В КИТАЙСЬКІЙ АМБАСАДІ ВІДСВЯТКУВАЛИ СВЯТО ЖІНОК

КИЇВ. — Напередодні свята жінок, яке святкується 8-го березня в Україні і в декількох інших країнах, дружина амбасадора Китаю в Україні вшанувала святок прийняття. Серед запрошених — дружини вищих керівників України, голів дипломатичних представництв,

УНА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ДІЙ СБУ

КИЇВ. — Українська Національна Асамблея висловлює рішучий протест з приводу, як вважає УНА, боротьби Служби Безпеки України проти неї. „Протягом лютого 1996 року СБУ Львівщини викликала понад 10 членів УНА—УНСО, — сказав керівник київської організації Коваленко на прес-конференції 5-го березня. — На їхню адресу лунали погрози. Обгортуючи свої дії, СБУ посилається на вимоги Генеральної прокуратури з'ясувати обставини реєстрації УНСО на Львівщині. УНА об'єдає в цьому прямую боротьбу проти УНА—УНСО“.

ПАРЛАМЕНТ ОБМЕЖИВ РЕКЛАМУ ЦИГАРОК І АЛКОГОЛЮ

КИЇВ. — Верховна Рада України прийняла 5-го березня постанову щодо введення в дію закону про рекламу, яким заборонено рекламування деяких видів тютюнових і алкогольних виробів, повідомляла УНІАР. Також за законом на опуканні тютюнових виробів обов'язково мають бути нанесені відомості про вміст в них конденсату, нікотину та інших шкідливих для здоров'я речовин. Так само і на пляшках алкогольних напоїв обов'язково мають бути дані про складники та відповідність продукту державному стандарту якості. Закон вводиться в дію з дня його опублікування.

УКРАЇНА ВОЛІЄ ПОЗИЧИТИ ГРОШІ НА ЗАХОДІ

КИЇВ. — У боргах Україна орієнтується все більше на Захід, ніж на Росію, свідчать дані Міжнародного фонду, готів дипломатичних представництв,

АМБАСАДОР ЗСА ОБ'ЄДНАЄ ДОПОМОГУ

КИЇВ. — Віщепер'єр-міністр Василь Дурдинець прийняв амбасадора ЗСА Вільяма Міллера і групу працівників амбасадії. Під час зустрічі обговорено наслідки катастрофи на Чорнобильській АЕС і наближення 10-річчя трагедії. В. Міллер повідомив, що керівництво ЗСА вирішило надати Україні гуманітарну допомогу на суму 20 млн. доларів.

НАГОРОДУ ОТРИМАВ ПАРК

УМАНЬ. — Відома недержавна організація „Ворона Ностра“, яка займається питаннями збереження і розвитку європейської архітектури і природної спадщини, присудила шість щорічних премій за 1995 рік. Одна з них дісталася пам'яті української архітектури XVIII століття — паркові „Софійка“ в Умані Черкаської області.

ПОБРАТАЛИСЯ

УЖГОРОД. — Угоду про співпрацю між Києвом і Закарпатською областю підписано в Ужгороді. Закарпатці забезпечать столицю горючим і ономача, а Київ надасть фінансову допомогу для розвитку агропромислового комплексу. Крім того, у Києві буде відновлено краніцію „Троянда Закарпаття“.

В АМЕРИЦІ У СВІТІ

ВИЗНАЮЧИ, ЧО КОНГРЕС НЕ МАЄ ОХОТИ БРАТИСЯ ЗА ШО СКОМПЛІКОВАНО СПРАВУ, ГРУПА СЕНАТОРІВ З ОБИДВОХ ПАРТІЙ У ВІТОРКО, 5-ГО БЕРЕЗНЯ, ВИРІШИЛА СТВОРИТИ ОКРЕМУ НЕЗАЛЕЖНУ КОМІСІЮ, КОРТА ДОПОМОГЛА Б ЧИЗНО ЗМЕНШИТИ ІСУЮЧІ СУБСІДИ ТА ПО ДОПОМОГІ ПОЗНАЙТИ КОМЕРЦІЙНИМ СТРУКТУРАМ В КРАЇНІ, КОТРИ СЕНАТОРИ НАЗВАЛИ „КОРПОРАТИВНО ДОПОМОГОЮ“. ТОМУ, ЩО СПРАВА РОЛІ КОМЕРЦІЙНИХ СТРУКТУР В СУСПІЛЬСТВІ ПОЧИНАЄ НАБИРАТИ ВАГОМІСТЬ, ОКРЕМУ У ПЕРЕВІДБОРЧІЙ КАМПАНІЇ, СЕНАТОРИ РІЗНОМАНІТНИХ ПОГЛЯДІВ ВІД КОНСЕРВАТИВНОГО РЕПУБЛІКАНЦІВ ДЖАНА МЕККІНА ДО ДЕМОКРАТИЧНОГО ЛІБЕРАЛА ЕДВАРДА КЕННЕДІ ВЖИВАЮТЬ, ЩО НА СЛІПІ ПІРА РАДІКАЛЬНО ЗМЕНШИТИ НА БІЛН. ДІЛІ ПОПЕЛІШІ. ПЕРЕБІГАЄТЬСЯ СИЛЬНУ ОПОВІЗЬ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ЦІЛІ СПРАВИ.

МОСКОВСЬКИЙ ТИЖНЕВИК „НОВАЯ ГАЗЕТА“ ВИСТІЛА МАТЕРІАЛ ПРЯМО ЗАКАТОФІЧНО СТАНОВИЩЕ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ. ВІЙСЬКОВОЇ ФОРМАЦІЇ НЕ МОЖЕ ФОНДІВ НА ЗАХІПІЛНУ ХАТІНУ. БАГАТО ВОЯКІВ ЗМУШЕНІ ШУКАТИ СПОСОБИ ПРОХАЧУВАННЯ НА СТОРОНІ, НЕДОЛЮКАЄ НАВІТЬ ДО ВІВСТАНІ ВІВАННЯ У ЛІЗУ БРОДЯЧИХ ПІСІ. ГАЗЕТА СТЕРДЖЕ, ЩО АРМІЯ ВЖЕ ВИЧЕРПАЛА ПОЛОВИНУ НЕПОТОРЖАНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ РЕЗЕРВИ ХАЧІВ, А ЗАБОРОВАНОСТЬ ДОСТАВКАМІН ПЕРВИЩЕ ТРИЛЬЙОН РУБЛІВ. ТАКІ САМІ ПРОБЛЕМИ І У НІФОРМОВА. ЗНАЧНА ЧАСТИНА ВОЯКІВ ЛІДІСЬКО ЛІНІНІ НОСИТЬ ВІЗУТІ, ПРИСЛАНЕ РОДНОГО, БО АРМІЯ НЕ МАЄ ЧЕРВІНИКІВ ТА ЧОБІТ ДЛЯ ВІСІ.

У БЕРЕЗНІ закінчується п'ятирічний період перебування леді Катерини Тіард на пості особистого представника англійської королеви Єлисавети в Новій Зеландії. У зв'язку з цим, не бажаною з'ясувати церемонію прощання, четверто вояжд південні маорі надіслали на адресу леді Тіард листа з вибаченнями за обрання. Крім тому одна з жінок племені плонуюла у представника королівського двору. Однак у своєму листі вояжд не вибачаються за другу обрання, коли під час тієї самої зустрічі декілька маорійських чоловіків показали леді Тіард голі задні. Злем в маорі вважає, що англійці силою захопили їхню землю в 1840 році, і все активніше протестує проти тієї давньої агресії.

FOUNDED 1893

Sloboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Institute, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Sloboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік \$100.00, на півроку \$60.00. Для членів YHCoosy \$75.00 річно, на півроку \$40. За кожну зміну адреси \$100. Чеки і "money orders" виставляти на "Sloboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає кожне право в потрібні виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Головний редактор: Зенон Сникіч

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Реакція на телевізійні передачі ЗСА

Кілька днів тому президент Билл Клінтон прийняв на окремій зустрічі 30 представників усіх великих телевізійних станцій ЗСА, що тривала дві години. Президент поставив дубову проблему передачі телевізійних програм, в яких акції розігрує від братуальних чи неморальних картин, а на них дивляться також діти. У висліді цієї зустрічі телевізійні продуценти обіцяли від січня наступного року добровільно впровадити систему оцінки телевізійних програм, яка вказувала б, які з програм надаються для малолітніх, а які для них не повинні бути доступними.

Акцію проти братуальності телевізійних програм вже довший час вели ак Президент, так і його дружина та дружина віцепрезидента. Можливо, що теперішня зустріч Президента з продуцентами приведе до певної контролю над змістом телевізійних програм, які йдуть назустріч популярній культурі та загальним течіям і стають з кожним роком більшості та менш відповідні для молоді і дітей. Це останнє рішення зміни існуючий стан і як справді така оцінка допоможе, щоб батьки перевіряли, що їхні діти оглядають на телебаченні, покажуться на практиці. На жаль, сьогодні телевізії чи не найсильніший чинник, який впливає на психіку молоді. А поширення кримінальних відеокліпів саме серед молоді, і то навіть серед дітей, є найкращим доказом, як від'ємна свобода в телевізійних програмах діє на підлітків покоління, де крадіж, вбивства чи сексуальні промахи є на порядку денному. Хоча телевізійні продуценти погодилися на пропозицію президента Б. Клінтона, це невідомо, як це буде проведено в практиці і який вплив така "цензура" матиме на оголошення, що відіграють переважну роль у програмах, бо приносять так потрібні гроші.

Але саме ці оголошення часом є також розповсюджені братуальності та порнографії, бо крадіж, вбивства чи сексуальні промахи є на порядку денному. Хоча телевізійні продуценти погодилися на пропозицію президента Б. Клінтона, це невідомо, як це буде проведено в практиці і який вплив така "цензура" матиме на оголошення, що відіграють переважну роль у програмах, бо приносять так потрібні гроші.

Однак зміст і картини, що їх передає американська телевізія, мають, на жаль, вплив не тільки на молоді в цій країні, але в цілому світі. Читаємо, що в Європі це тепер сильна пропаганда проти американських телевізійних передач і фільмів, які стільки братуальності і насильства показують молодим глядачам і навчають їх того, що досі для європейських дітей не було можливе. Журба, що ці американська братуальність заразить європейських дітей, викликала вже реакцію шведського міністерства культури, а за ним ідуть інші країни і плануються європейська конференція на цю тему, яка у висліді може принести далекойдучі санкції на телевізійну американську індустрію.

Коли західноєвропейські країни вже зрозуміли небезпеку передачі американських фільмів, їхній вплив на українську молоді починає бути шораз більший та, як досі, не можна завантижати ніякої реакції українських державних чиновників. Коли візьмемо в руки якунебудь українську газету і побачимо програми, які йдуть в телебаченні та кінах, то можна легко зважити, що це найнижчого ступеня кримінальні та порнографічні американські фільми, які є найдешевшими і тому заливають український ринок, що у теперішніх обставинах нема можливості купувати кращі європейські програми або продукувати власні.

У висліді зростає кількість кримінальних злочинів в Україні, що їх скоюють малолітні, які вивчають як це робити, з домашнього телебачення або з фільмів, що їх висвітлюють в українських кінах на порядку денному. Останні три роки цей застрашаний вплив ніяк не меншає, а навпаки — збільшується і найвищий час, щоб українські державні, а передусім культурні та освітні чинники зробили також відповідні рішення в цій справі.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденному поміщенні бібліографічні нотатки, листи й огляди, повинні прислати до редакції "Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Микола Руденко

ЗИМА ВІДСТУПАЄ

II

А тим часом парламентарні комуністи на чолі з Петром Симоненком перейшли в атаку на Президента, активізується відома група парламентаристів "Союз", която закликає до відпороження СССР. Та й саме оголошення шахтарського страйку збіглося зі страйком у Росії, також не випадково — так було заплановано комуністами. Час вибрано ліхотисно: не дати вигуляти саме тоді, коли вдарять люті морози.

І ось Україна знов перед катастрофою: теплові електростанції знижують вироботку струму, Росія вилучує Україну зі спільного електрооборуду; як такою мірою знизює частоту струму, що опиняється під загрозою атомні електростанції — вони у таких умовах працювати не можуть, їх треба зупинити. А це 50 відсотків електроенергії, яка продукується в Україні! Хіба же не катастрофа?

Сидіть же це глибоко обдумати, щоб уявити, в яких умовах доводиться працювати Президентів Л. Кучми та Урядові і яка відповідальність лежить на їхніх плечах. Катастрофа надолосе.

Юрій Р. Рибак

АМІШІ — ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІСТЬ

Амішам, які триста років тому прибули з Європи до Америки, Вільям Пенн дозволив поселитися в околицях міста Ланкестер, що лежить 65 миль на захід від Філадельфії. Згідно з приблизним обліком, усіх амішів є коло 150,000, найбільше у штатах Огайо, Пенсильванія, Індіана і провінції Онтаріо в Канаді. А тому що амішська населення майже кожні двадцять років подвоюється, це значно вплинуло на різноманітність стилю життя і праці.

"Старий порядок амішів" — це з'єднання релігійних громад, а випуски "Ордуна" (зарядження) є власністю соціальним сповідачем і приписує правила поведінки в щоденному житті. Релігійні проповідники, а головним чином, користуються особливим авторитетом, бо мають силу визначувати і зорі диктувати обов'язки вірним. Вони, наприклад, рішуче вимагають зважити коні при праці у полі, а також припинити колір і стиль еквіпажу, носити особливий одяг, живити місцевий діалект німецького походження і т. п. Але і строго забороняють освіту у середній школі, позиваються у судах, служити у війську, користуватися енергійкою публічних електростанцій, мати комп'ютер, телевізор і радіо, киявати трактор у полі і автомобіль на дорогах, мати центральне опіщення будинку і килим від стіни до стіни, носити або мати біжутерію, шлюбну обручку і годинник на руку тощо.

З часом аграрна традиція і любов до землі оформили багатонаправну різницю віри і культури амішів. Традиційна фарма — це бастіон розвитку великої родини і пошани до неї, стійкого подружжя, власної праці і солідності у виконанні завдань. Фарма — це теж своєрідне протистояння охорони перед "хибами зовнішнього світу". Та все ж така вплив світу прорідся крізь оборони мурів відокремлення. Під впливом демографічного ризику і поступової втрати орної землі під будинки нових селищ перісна фарма знала поразики передової еконо-

мічної пародії той тип української людини, яка посправжньому пошукує і незалежності, і економічності свободи, і свободи слова. Сім десятиліть тоталітарного опікунства зробили більшість наших людей безініціативними, не здатними на самостійну дію. Держава відбирала в трудівника продукту його праці, аби потім роздавати її згодати народ від власного імені — від імені самої держави. Прийнята ініціатива громадян всійко гнітлася або навіть вважалася злочинним. Все робилося для того, аби рядовий громадянин шанувати ту руку, яка подає йому зарплату до існування. Державу руку, руку вождя. Ось чому й досі шахтарі оголошують страйк держави, хоч нова українська держава давно їй сказала: шахти — ваші, господарюйте самі. З тієї ж самої причини голосують за комуністів: люди не вміють бути господарями, хай приходить комуністи і зроблять так, як було.

Безумовно, я не хочу сказати, що наш народ єсть чисто уявний такий — забутий, безініціативний, готовий лягати руку, яка простягає йому

(Закінчення на стор. 3)

професії і освіти провадила до односторонності багатства та соціального становища, структура життя амішів нагадувала радше безжизненну суспільність. З розвитком підприємств їх різниця суспільності захитували, бо з природи підприємництва творчість прямує до індивідуалізму, який обмежує лише особиста уява і досягнення. А в його бистре око, той може зважити різницю між амішським-бізнесменом і фермером. Оляг бізнесмена бувало того самого кольору і стилю, але з кращого матеріалу. Він купує частіше новий експіж, має прекрасні коні і хоч старіється скривати багатство, його нова ката може пишати своїм виглядом... Зустріч із зовнішніми давностями, торговцями і покупцями автоматично втягує підприємця у постійний зв'язок з етичними вартостями модерного світу. І тут аж напружуються питання: як підприємці свою поведінку будуть сторожками норт до соціально-економічного поступу, чи, може, згідно з остерого релігійних чинників, залишаться тільки "неблагородні люди вищої освіти".

(Закінчення на стор. 3)

Мирослав Семчишин

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

II

У серпні 1995 року Президент Кучма вдруге оголосив своє ставлення до цього наболюючого питання. У четверті рокини проголошення української державності, у своїй аналізі цілої низки державних справ, зупинився теж на "концепційних напрямках загальнокультурної і мовної політики". "Віршином принципом, — сказав Президент, — буде принцип державно-політичний, а не етнічний". Дещо докладніше уточнив це, на прохання одного з кореспондентів, віцепрезидент Української Національної Академії Наук (УНАН) Петро Толочко. "Ми розробляємо теоретичний модель українського народу як державно-політичне, а не етнічне поняття". В інтерв'ю, даному редакторів "Вечірнього Києва" (30 січня 1996) В. Карпенко, Президент Кучма підкреслює, що він, ніколи не відмовлявся від національної ідеї як такої. На його думку, не спрацював несправді лише її різноманітний суспільний змістом. Президент вважає, що національний ідеї, яка була рушійною здобуття незалежності України і перших кроків державобудівництва, трохи бракувало, "торочного наповнення", вона іде, була "збіднена односторонністю".

Щодо мовної політики в Україні, Президент висловився однозначно: може йтись лише про одну мову — українську. А в тім і російська, на думку глави держави, не повинна у нас почуватися "іноземною". Отже, як бачимо, лише у висновках В. Карпенка, "мова політика Леоніда Кучми і його команди залишається незмінною. Зате як українська, носій української мови, президент явно прогусує".

Щоб ширше ознайомити громадськість із згаданою вище проблемою, минулого року, у жовтні, академік Толочко помістив на сторінках російськомовного тижневика "Київські Новості" велику статтю "Чи має Україна національну ідею". А ось скорочений виклад його поглядів, за професією вида-

ного археолога, голови спеціального комітету УНАН, завдання якого вираховувати нову державотворчу концепцію для України на порозі ХХІ століття.

Після чотирьох років, стверджує у вступі автор, українська національна ідея не спрацювала. А національна ідея — це не етнічна категорія, а державно-політична. Ця ідея повинна стати близькою не тільки українцям, але й іншим народам, що заселяють Україну. А сталося інше. Досі ми концентрувалися тільки на ідеї українства, і з цієї позиції розглядали всі негативні історії і всі позитивні культурні та зробили з цього висновок, що ми є корінним народом. І це стало провідною тезою з проголошенням державної самостійності.

Така настанова з прагматичного боку не вказана, і для української держави, з різниці і численними національними меншинами, небезажа і шкідлива. Прикладом може послужити Рим з корінним татарським населенням. Рим — їх історична батьківщина. До появи татар у Києві в XIII ст. жили там нациди непері, скитів, сарматів, германів, слов'ян. Кримське ханство (ханат) виникло в середині XV ст. у XVIII ст., шляхом завоювань, у Рим прийшли Росія і українці, які прийшли у Рим і стали прихильцями. Кордони Київської Русі не сягали так далеко на південь, як сьогодні. На просторах південної України від XV до XVIII ст. були ногаї (орда), пізніше кримський ханат володіли ними. У XV-XIX ст. на місці козачків, шляхом колонізації, прийшли росіяни та українці і економічно оволоділи цим простором. Демографічна ситуація на північ — це результат довгого історичного процесу. Маючи респект до національної свідомості західних українців, а теж маючи на увазі майбутнє України, нам треба рахуватися з космополітичними Півднем і Сходом.

(Закінчення буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ
Богдан Бойчук

„Забави для Фавста” Львівського Театру ім. Леся Курбаса

Спорідненість театру Володимир Кучинського з театром Леся Курбаса зводиться лише до самої назви загальної назви кожного мовного оновлення в театрі й театру. Бо в самій суті — це два повільні театри. „Бережів” був наскрізь режисерським театром, в якому воля режисера визначала стиль і зміст театру, а Театр ім. Леся Курбаса є акторським театром, суттю й основою якого є актор.

І коли Курбаса дозволяв акторам імпровізувати, то лише для того, щоб фіксувати те, що йому було потрібне, а в роботі над виставою актор мусив „тривати в намеченому плівні й ритмі”, не включаючи в гру особисті емоції.

Кучинський же стоїть на становищі, що актор повинен „відкривати” на сцені, знаходити свою акторську індивідуальність, знаходити характер „між сном і діянням” божественне в собі, ставати філософом. Актори на сцені повинні „творити самі себе”.

Звичайно, що всі ці концепції треба приймати з мірою умовності. Бо різні індивідуальні „відкривання себе” акторами не дадуть сукупності стилю вистави, ні концептуального змісту чи напрямку театру.

Самі актори ніколи ще такого не досягали й лише чи колиś досягнуть. Це не моя робота не їхнє завдання. То як тоді Кучинський, з такими настановами до акторів, досягає односторонності окремих вистав та загального обличчя свого театру? Галина Канарська твердить, що Кучинський „розкладає акторів по персонажах, які їм дуже близькі” („Дорога до себе”, „Український театр”, 6/95). Та це становить лише малу частину роз'язки, бо кожний актор міг би зіграти тільки одну роль у театрі, який строго пристосовувати такій ролі. Виходить, що Кучинський мусить у якийсь „невидимий” спосіб підорядковувати індивідуальні виступи акторів своїм концепціям, мусить компонувати з них сукупний стиль вистав і загальний зміст театру. Іншими словами, Театр ім. Леся Курбаса має, як іє іє лагідного, але єдино „режисерського” духу оригінальності й метафізичності візіям.

Театр ім. Леся Курбаса існує вже від 1988 року. Але мій перспективний до нього, на жаль, дуже обмежений. Я зустрічаюсь з ним лише один раз на театральному фестивалі в Харкові в квітні 1993 року. Ставили вони „Благодарного Еродія” Сковороди. Як я згадував у „Свободі” (я допустив тоді помилку, приписуючи композицію п'єси Валерієві Шевчукові), вистава була співзвучна з традиціями польського театру з Гардзеньце, і я не міг розглядати її як повно оригінальне явище. Крім того, як виявилось тепер, це була перша постановка „Благодарного Еродія” на сцені, в суті речі голлова проба, то й мого уявлення про неї було неповне й, може, викривлене.

Побачивши в Коломийському університеті „Забави для Фавста” за твором „Вина і кара” Достоевського (23-го лютого 1996 року) я зустрівся із шляхом іншою театральною діяльністю, ніж досі уявляв. Це вже був театр без ніяких різко наукових співзвучностей чи впливів та з наукою оригінальним стилем. Коли я сказав Кучинському, що не бачу спільності між його театром і театром „Забави для Фавста”, то він відповів, що це тому, що я не бачив того, що було між ними виставами й перед ним „Сніг у Флоренції” Л. Ні Костенко, „Двір Генріха” Дома, „Мій двох снів” Винниченка та ще двох вистав за твором „Вина і кара” Достоевського. А тиг-

лість полагав в шуканні нового змісту й нових форм українського бароко.

Кучинський інтригував фавстівські елементи в романі „Вина і кара”. Ці елементи дуже складні й багатоплосні (може, не так у Достоевського, як в інтерпретації Кучинського), в першу чергу — це прамі, традиційно мейфестовіські взаємини між Сидирівським (чортом) та Роскошніковим (людиною), в яких Сидирівський на чаші нитках тримав Роскошнікова, контролюючи кожний його рух і змушувати на них. В другій площині зображені взаємини Сидирівського з Дуною, сестрою Роскошнікова, — це напевно виявляють навівирітні взаємини Фавста і Грехів. А в третій площині, еліптичній, чорт (Сидирівський) трактований як частина особистості людини (Роскошнікова). Тому то щинні монолози Сидирівського такі співзвучні душевному стану й пережитому Роскошнікова.

Усіх вистав тримається на гри двох незвичайних акторів: Олега Драча в ролі Сидирівського та Андрія Водичева в ролі Роскошнікова.

(Закінчення на стор. 3)

ПАМ'ЯТНИКИ
в околиці Нью Йорку, включаючи цвинтарі: св. Духа в Гамптон-бурґу, Н. Й., св. Андрія в Бавід Брук, Н. Дж., Пайн Буш в Кергонсві та Глен Спей, Н. Й.

Ми пропонуємо особисті послуги та поради у Вашому домі.

За двомовним представником слід телефонувати:

HURYN MEMORIALS
P. O. Box 121
Hamptonburgh, N. Y. 10916
Tel.: (914) 427-2684
Fax: (914) 427-5443